

Evaluating the Agri-Financing Effectiveness with Emphasis on Risk Propensity and Psychological Factors

Mohammad Nazaripour¹  | Babak Zakizadeh² 

1. Corresponding Author, Associate Professor, Department of Accounting, Hazrat-e Masoumeh University, Qom, Iran. E-mail: m.nazaripour@hmu.ac.ir

2. Young Researchers and Elite Club, Abadan Branch, Islamic Azad University, Abadan, Iran.. E-mail: zakizadeh.babak@yahoo.com

Article Info	ABSTRACT
Article type: Research Article	Financing has played a great role in the growth and development of the agricultural sector and is one of the serious concerns of policymakers and people who work in this sector. In this regard, this study has attempted to evaluate the agri-financing effectiveness with emphasis on risk propensity and psychological factors. In terms of the method, this study is descriptive-correlation and structural equation modeling. The population of this study is borrowers from Bank Keshavarzi Iran and the statistical sample size is 225 people. The required data was collected through a questionnaire. Research data has been analyzed using structural equation modeling and through SPSS version 26 and Amos version 24 software. This study includes two main constructs and nine sub-constructs. These constructs are: Individual risk propensity (financial, social, career, ethical and institutional) and the effectiveness of agri-financing (usefulness, reliability, accessibility and flexibility). According to the research findings, financial, social, career, ethical and institutional risks are part of the individual risk propensity. Also, the effectiveness of agri-financing includes the components of usefulness, reliability, accessibility and flexibility. The research findings show that individual risk propensity has a positive and significant effect on each of the components of usefulness, reliability, accessibility and flexibility. In addition, individual risk propensity has a positive and significant effect on the effectiveness of agri-financing. Finally, the findings of this study can help the policymaker and managers of banks to better understand the level of risk-taking of customers and to identify the causes of risk occurrence in their businesses.
Article history: Received	
Received in revised form	
Accepted	
Published online	
Keywords: Individual risk propensity, Agri-Projects Financing, Effectiveness, Financial Policies .	

DOI: Cite this article: Author, A. A., Author, B. B., & Author, C. C. (year). Article title. *Journal Title*, 56 (1), 1-20. <http://doi.org/00000000000000000000>



© The Author(s).

Publisher: University of Tehran Press.

DOI: <http://doi.org/00000000000000000000000000000000> .

ارزیابی اثربخشی تامین مالی پروژه‌های بخش کشاورزی با تاکید بر ریسک‌پذیری و عوامل روانشناختی

محمد نظری پور^۱ | بابک زکی‌زاده^۲

۱. نویسنده مسئول، دانشیار، گروه حسابداری، دانشگاه حضرت معصومه (س)، قم، ایران. رایانامه: m.nazaripour@hmu.ac.ir

۲. کارشناسی ارشد مدیریت، باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، واحد آبدان، دانشگاه آزاد اسلامی، آبدان، ایران. رایانامه: zakizadeh.babak@yahoo.com

اطلاعات مقاله	چکیده (BTitr 12 Bold)
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	متن چکیده
تاریخ دریافت:	تامین مالی نقش بسزائی در توسعه بخش کشاورزی داشته و از جمله دغدغه‌های جدی سیاست‌گذاران و فعالان این بخش محسوب می‌شود. در همین راستا، پژوهش حاضر تلاش کرده است اثربخشی تامین مالی پروژه‌های بخش کشاورزی را با تاکید بر ریسک‌پذیری (میزان ریسک‌پذیری وام‌گیرندگان) و عوامل روانشناختی مورد مطالعه و بررسی قرار دهد. جامعه آماری پژوهش حاضر دریافت‌کنندگان وام از بانک کشاورزی بوده و حجم نمونه آماری ۲۲۵ نفر است. داده‌های مورد نیاز از طریق پرسشنامه گردآوری شده است. تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش با استفاده از مدل‌یابی معادلات ساختاری و از طریق نرم‌افزارهای SPSS نسخه ۲۶ و Amos نسخه ۲۴ انجام شده است. این پژوهش شامل دو سازه اصلی و نه سازه فرعی است. این سازه‌ها عبارتند از: ریسک‌پذیری فردی (مالی، اجتماعی، شغلی، اخلاقی و نهادی) و اثربخشی تامین مالی پروژه‌های کشاورزی (سودمندی، قابلیت اطمینان، قابلیت دسترسی و قابلیت انعطاف). بنابر یافته‌های این پژوهش هر یک از ریسک‌های مالی، اجتماعی، شغلی، اخلاقی و نهادی بخشی از فرایند ریسک‌پذیری فردی می‌باشند. همچنین اثربخشی تامین مالی پروژه‌های کشاورزی شامل مولفه‌های سودمندی، قابلیت اطمینان، قابلیت دسترسی و قابلیت انعطاف است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد ریسک‌پذیری فردی بر هر یک از مولفه‌های سودمندی، قابلیت اطمینان، قابلیت دسترسی و قابلیت انعطاف اثر مثبت و معناداری دارد. به‌علاوه ریسک‌پذیری فردی بر اثربخشی تامین مالی پروژه‌های کشاورزی اثر مثبت و معناداری دارد. درنهایت، یافته‌های این پژوهش می‌تواند به سیاست‌گذاران و مدیران بانک‌ها در درک هرچه بهتر میزان ریسک‌پذیری مشتریان و شناسایی علل وقوع ریسک در کسب‌وکارهای آنان کمک کند.
تاریخ بازنگری:	
تاریخ پذیرش:	
تاریخ انتشار:	
کلیدواژه‌ها:	ریسک‌پذیری فردی، تامین مالی پروژه‌های کشاورزی، اثربخشی، سیاست‌های مالی.

استناد: نام خانوادگی، نام؛ نام خانوادگی، نام؛ و نام خانوادگی، نام (سال). عنوان مقاله. عنوان مجله، ۲ (۴)، ۲۰-۱.

DOI: <http://doi.org/10.22059/ijswr.2022.341492.669243>



© نویسندگان.

ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران.

Evaluating the Agri-Financing Effectiveness with Emphasis on Risk Propensity and Psychological Factors

Abstract

Financing has played a great role in the growth and development of the agricultural sector and is one of the serious concerns of policymakers and people who work in this sector. In this regard, this study has attempted to evaluate the agri-financing effectiveness with emphasis on individual risk propensity and psychological factors. In terms of the method, this study is descriptive-correlation and structural equation modeling. The population of this study is borrowers from Bank Keshavarzi Iran and the statistical sample size is 225 people. The required data was collected through a questionnaire. Research data has been analyzed using structural equation modeling and through SPSS version 26 and Amos version 24 software. This study includes two main constructs and nine sub-constructs. These constructs

are: Individual risk propensity (financial, social, career, ethical and institutional) and the effectiveness of agri-financing (usefulness, reliability, accessibility and flexibility). According to the research findings, financial, social, career, ethical and institutional risks are part of the individual risk propensity. Also, the effectiveness of agri-financing includes the components of usefulness, reliability, accessibility and flexibility. The research findings show that individual risk propensity has a positive and significant effect on each of the components of usefulness, reliability, accessibility and flexibility. In addition, individual risk propensity has a positive and significant effect on the effectiveness of agri-financing. Finally, the findings of this study can help the policymaker and managers of banks to better understand the level of risk-taking of customers and to identify the causes of risk occurrence in their businesses.

Keywords: Individual risk propensity, Agri-Projects Financing, Effectiveness, Financial Policies

ارزیابی اثربخشی تامین مالی پروژه‌های بخش کشاورزی با تاکید بر ریسک‌پذیری و عوامل روانشناختی

چکیده

تامین مالی نقش بسزائی در توسعه بخش کشاورزی داشته و از جمله دغدغه‌های جدی سیاست‌گذاران و فعالان این بخش محسوب می‌شود. در همین راستا، پژوهش حاضر تلاش کرده است اثربخشی تامین مالی پروژه‌های بخش کشاورزی را با تاکید بر ریسک فردی (میزان ریسک‌پذیری وام‌گیرندگان) و عوامل روانشناختی مورد مطالعه و بررسی قرار دهد. جامعه آماری پژوهش حاضر دریافت‌کنندگان وام از بانک کشاورزی بوده و حجم نمونه آماری ۲۲۵ نفر است. داده‌های مورد نیاز از طریق پرسشنامه گردآوری شده است. تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش با استفاده از مدل‌یابی معادلات ساختاری و از طریق نرم‌افزارهای SPSS نسخه ۲۶ و Amos نسخه ۲۴ انجام شده است. این پژوهش شامل دو سازه اصلی و نه سازه فرعی است. این سازه‌ها عبارتند از: ریسک‌پذیری فردی (مالی، اجتماعی، شغلی، اخلاقی و نهادی) و اثربخشی تامین مالی پروژه‌های کشاورزی (سودمندی، قابلیت اطمینان، قابلیت دسترسی و قابلیت انعطاف). بنابر یافته‌های این پژوهش هر یک از ریسک‌های مالی، اجتماعی، شغلی، اخلاقی و نهادی بخشی از فرایند ریسک‌پذیری فردی می‌باشند. همچنین اثربخشی تامین مالی پروژه‌های کشاورزی شامل مولفه‌های سودمندی، قابلیت اطمینان، قابلیت دسترسی و قابلیت انعطاف است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد ریسک‌پذیری فردی بر هر یک از مولفه‌های سودمندی، قابلیت اطمینان، قابلیت دسترسی و قابلیت انعطاف اثر مثبت و معناداری دارد. به علاوه ریسک‌پذیری فردی بر اثربخشی تامین مالی پروژه‌های کشاورزی اثر مثبت و معناداری دارد. در نهایت، یافته‌های این پژوهش می‌تواند به سیاست‌گذاران و مدیران بانک‌ها در درک هرچه بهتر میزان ریسک‌پذیری مشتریان و شناسایی علل وقوع ریسک در کسب و کارهای آنان کمک کند.

واژه‌های کلیدی: ریسک‌پذیری فردی، تامین مالی پروژه‌های کشاورزی، اثربخشی، سیاست‌های مالی

مقدمه

تامین مالی نقش بسزائی در توسعه بخش کشاورزی داشته و از جمله دغدغه‌های جدی کارآفرینان این بخش محسوب می‌شود (Shete & Garcia, 2011). اکثر دولت‌ها از جمله دولت ایران، طرح‌ها و برنامه‌های متنوعی را برای بهبود تامین مالی بخش کشاورزی ارائه می‌کنند. این قبیل طرح‌ها و برنامه‌ها با هدف اثرگذاری منابع مالی بر رشد اقتصادی صورت می‌گیرد (Ghelich, 2019). دولت ایران از طریق برنامه‌های پنج‌ساله توسعه به موضوع تامین مالی بخش کشاورزی توجه لازم مبذول می‌دارد. با این وجود، اثربخشی و کارایی این طرح‌ها و برنامه‌ها مستلزم شناسایی صحیح نیازها از سوی سیاست‌گذاران و میزان پذیرش آنها از سوی جامعه هدف است (Kazemi, & Palouj, 2012). در همین راستا، نگرش و بینش (سازگاری خطمشی) افراد از اهمیت بالایی برخوردار است. بدین معنی که موفقیت طرح‌ها و برنامه‌ها تاثیرپذیری زیادی از ویژگی‌های شخصی افراد دارد (Markman & Baron, 2003). به اعتقاد (Markman & Baron, 2003) هرچه سازگاری خطمشی افراد بیشتر باشد، احتمال موفقیت طرح‌ها و برنامه‌ها نیز افزایش می‌رود. این نکته بیانگر رابطه مثبت بین سازگاری خطمشی افراد با موفقیت طرح‌ها و برنامه‌ها است. بنابراین لازم است در تدوین طرح‌ها و برنامه‌ها به ویژگی‌های جامعه هدف توجه لازم

صورت گیرد. رعایت عوامل روانشناختی می‌تواند کارآمدی طرح‌ها و برنامه‌ها را افزایش دهد (Mondak, 2010). بنابراین کاربرد روانشناسی برنامه‌ریزی در حوزه تامین مالی از دو منظر تئوری و عملی می‌تواند به درک هرچه بهتر نیازهای آتی و دستیابی به وضعیت مورد نظر موثر واقع شود.

با توجه به این که اشتغال‌زایی یکی از اولویت‌های مهم دولت است (Hajimirrahimi et al., 2015)، لذا این پژوهش قصد دارد کارایی و اثربخشی طرح‌ها و برنامه‌های دولت در خصوص تامین مالی طرح‌ها و پروژه‌های کشاورزی را ارزیابی و بررسی کند. هدف غائی این طرح‌ها و برنامه‌ها عمدتاً اشتغال‌زایی و رونق کسب‌وکارها می‌باشد. به اعتقاد (Diaz-Serrano & O'Neill, 2004) افراد ریسک‌گریز دید منفی نسبت به ریسک داشته و احتمال بیکاری آنان بالا است. معمولاً سیاست‌های اعتباری دولت‌ها بدون توجه به ریسک، طراحی و اجرا می‌شوند. عدم توجه به ریسک، احتمال شکست این سیاست‌ها را افزایش داده و می‌تواند برای ذینفعان نیز پیامدهای منفی همچون ورشکستگی و حتی خودکشی را در بر داشته باشد. به اعتقاد (Wang et al., 2020) بیکاری احتمال خودکشی را افزایش داده و لذا طرح‌ها و برنامه‌هایی که از پایداری لازم برخوردار نباشند، مورد تردید هستند. (Turvey et al., 2011) معتقد هستند شخصیت، توانایی، شرایط و وثیقه جنبه‌های مهمی هستند که هنگام ارائه تسهیلات مالی به افراد باید مدنظر قرار گیرند. یکی از معضلات کشورهای در حال توسعه این است که سیاست‌های مالی با مشکلاتی همچون انتخاب‌های نادرست و مخاطرات اخلاقی روبرو هستند (Conning & Udry, 2007). یافته‌های پژوهش (Viglione, 2019) نشان داد ارزیابی و مدیریت ضعیف ریسک‌های مرتبط می‌تواند منجر به نظارت ضعیف و کاهش شانس موفقیت سیاست‌های مالی شود.

به‌رحال پایداری سیاست‌ها از اهمیت بالایی برخوردار بوده، زیرا تصمیمات زمانی ارزشمند هستند که پیامدهای آنها طولانی مدت و ملموس باشند (قربانی و همکاران، ۱۴۰۰). هرچند در خصوص تعریف پایداری و ارزیابی و اندازه‌گیری آن پیشرفت‌های زیادی صورت گرفته است، اما رابطه بین ریسک فردی و پایداری کمتر مورد توجه قرار گرفته است. پایداری زمانی معنا و مفهوم پیدا می‌کند که به مقوله آینده و ریسک توجه لازم مبذول شود، زیرا پایداری و ریسک دو مقوله لازم و ملزوم یکدیگر هستند. از دید (Alexander et al., 2014) تئوری تصمیم از توانایی لازم برای ارائه مجموعه گسترده‌ای از ابزارها برای انجام چنین تحلیلی برخوردار هستند. بنابراین زمانی اهداف پایداری محقق می‌شود که تمامی ذینفعان زنجیره تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های بخش کشاورزی ریسک‌پذیر باشند.

هدف پژوهش حاضر ارزیابی پایداری تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های بخش کشاورزی با تاکید بر ریسک فردی و اثربخشی سیاست‌های مالی اتخاذ شده می‌باشد. فرض بر این است که ریسک‌پذیری نماد خوبی برای بررسی ارتباط بین ریسک و بازده مورد انتظار و همچنین حمایت از سیاست‌های مالی اتخاذ شده است. این پژوهش تلاش دارد از طریق ارائه یک چارچوب کلی اثرات ریسک‌پذیری بر اتخاذ سیاست‌های مالی و اعتباری دولت در بخش کشاورزی را مورد مطالعه و بررسی قرار دهد. عموماً تسهیلات بانکی و دولتی بر اساس شاخص‌هایی همچون سطح تحصیلات و حداقل مبلغ اولیه سرمایه پرداخت می‌شود و لذا در پرداخت آنها به ویژگی‌ها و توانمندی‌های فردی توجه چندانی صورت نمی‌گیرد. در این زمینه پژوهش حاضر تلاش دارد ریسک‌های فردی را از طریق میزان ریسک‌پذیری شاغلان بخش کشاورزی و با هدف بهبود و توسعه طرح‌های تامین مالی موجود ارائه نماید.

به‌طور خاص این پژوهش در صدد (۱) شناسایی و ارزیابی ریسک‌پذیری و اثربخشی تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های کارآفرینانه بخش کشاورزی و (۲) ارزیابی تاثیر ریسک‌پذیری بر اثربخشی تامین مالی فعالیت‌های کارآفرینانه بخش کشاورزی است.

ریسک‌پذیری را می‌توان نوعی واکنش عاطفی افراد به احتمالات وقوع سودوزیان مورد انتظار فرض کرد. به اعتقاد (De Brauw & Eozenou, 2014) شهروندان کشورهای در حال توسعه عموماً ریسک‌گریز بوده و اطلاعات چندانی در خصوص میزان ریسک‌پذیری آنان و همچنین مدنظر قرار گرفتن آن در فرایند تدوین سیاست‌های مالی و اقتصادی وجود ندارد. از نظر (Pidgeon, 1998) ارزیابی دقیق ریسک، شرط لازم تدوین و اجرای سیاست‌های اتخاذ شده است. بنابر یافته‌های پژوهش (Weber et al., 2002) افراد به‌صورت مطلق ریسک‌گریز و یا ریسک‌پذیر نیستند. در نتیجه روانشناسان پرسشنامه‌هایی را برای ارزیابی نگرش افراد نسبت به ریسک در حوزه‌های مختلف طراحی کرده‌اند. بنابر یافته‌های پژوهش (Legesse & Drake, 2005) ریسک حوزه کشاورزی شامل ریسک مالی، ریسک اجتماعی، ریسک شغلی، ریسک نهادی و ریسک اخلاقی است. به‌علاوه موسسات کشاورزی و دامی یک نمونه خوب برای مطالعه رفتارهای مبتنی بر ریسک می‌باشند. زیرا این قبیل موسسات با تنوعی از ریسک‌ها همچون ریسک تولید، ریسک قیمت، ریسک فردی و ریسک سیاست‌گذاری مواجه هستند (Hardaker et al., 2015).

ریسک مالی بر ظرفیت و توان افراد در دریافت تسهیلات بانکی و مالی تاکید دارد. بدین معنی که هر فرد باید متناسب با ظرفیت روانی خود و بدون هرگونه استرسی تسهیلات مالی دریافت کند. به‌علاوه ریسک‌های اقتصادی افراد را در معرض پیامدهای اقتصادی نامشخص در آینده قرار می‌دهند. ریسک‌پذیری مالی یک ویژگی ذهنی بوده و لذا می‌توان آن را یک نوع استعداد ژنتیکی نیز قلمداد کرد (Hanna & Chen,)

1998). استدلال بر این است که اثربخشی تامین مالی فعالیت‌های بخش کشاورزی به میزان ریسک‌پذیری مالی ذینفعان بستگی دارد. بنابر یافته‌های پژوهش (Willock et al., 1999) متغیرهای اقتصادی، اجتماعی و روانشناختی بر رفتار و اقدام افراد در مواجهه با فرایندهای پیچیده اثرگذار است. تسهیلات می‌تواند بر روابط اجتماعی افراد در زمینه‌هایی همچون انزوا، طرد اجتماعی، احساس شرم، خجالت اجتماعی و احساس شکست اثرگذار باشد. از جنبه‌های منفی دیگر تسهیلات (به‌عنوان یک ویژگی درونی) عدم تمایل افراد به بحث و یا افشاء وضعیت مالی خود است (Hayes, 2000). در همین راستا، یافته‌های پژوهش (Durkheim, 2002) نشان می‌دهد بعد اجتماعی و اقتصادی ریسک، تاثیر مهمی بر ارتکاب به خودکشی از سوی افراد دارد.

شغل را می‌توان از جنبه‌های روانشناختی، اجتماعی، مردم‌شناسی، اقتصادی و سیاسی مورد مطالعه و بررسی قرار داد (Parrey & Bhat, 2019). به‌لحاظ روانشناختی، شغل مفهومی است که دربرگیرنده موضوعات ذهنی و درونی افراد است (Hall, 2002). ریسک شغلی بیانگر خطرات مرتبط با شغلی است که فرد از طریق سرمایه‌گذاری تسهیلات دریافتی در آن مشغول به کار شده است. علاقه و انگیزه شرط اصلی موفقیت در مشاغل است که از طریق تسهیلات راه‌اندازی شده‌اند. بنابر یافته‌های پژوهش (Hall, 2002) اثربخشی شغلی را می‌توان هم از منظر بلندمدت (مانند هویت و سازگاری) و هم از منظر کوتاه‌مدت (مانند نگرش و عملکرد شغلی) مورد مطالعه و بررسی قرار داد. بنابراین ارزیابی شغلی از اهمیت دوچندانی برخوردار است. ریسک نهادی (عدم تحقق اهداف از پیش تعیین شده) بیانگر اثرات پنهان ناشی از خطرات ادراک شده مرتبط با از دست دادن برخی از امتیازات مهم تسهیلات بانکی و همچنین تغییرات در قوانین و مقررات مرتبط با وام‌های بانکی است. این ریسک بر رفتار و عملکرد افراد تاثیرگذار است (Winsen et al., 2014). همچنین ریسک نهادی بیانگر تهدیدات ناشی از احتمال تغییر در سیاست‌ها و رویه‌های موجود نیز می‌باشد. ریسک اخلاقی بیانگر پیامدهای منفی غیرمنتظره اعمال غیراخلاقی است (Stahlke, 2018). بنابراین بر اساس مطالب ذکر شده در بالا، می‌توان فرضیه‌های زیر را ارائه کرد:

فرضیه ۱ الف: ریسک مالی یکی از ریسک‌های مهم فرایند تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های بخش کشاورزی است.

فرضیه ۱ ب: ریسک شغلی یکی از ریسک‌های مهم فرایند تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های بخش کشاورزی است.

فرضیه ۱ ج: ریسک اجتماعی یکی از ریسک‌های مهم فرایند تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های بخش کشاورزی است.

فرضیه ۱ د: ریسک نهادی یکی از ریسک‌های مهم فرایند تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های بخش کشاورزی است.

فرضیه ۱ هـ: ریسک اخلاقی یکی از ریسک‌های مهم فرایند تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های بخش کشاورزی است.

ارزیابی اثربخشی و کیفیت خدمات بخش کشاورزی همواره یکی از موضوعات چالش‌برانگیز این بخش محسوب می‌شود (Ali Mirzei et al., 2017). با این حال در این زمینه معیارهای مختلفی از سوی صاحب‌نظران ارائه شده است. (Gronroos, 1990) یکی از این صاحب‌نظران است که اقدام به ارائه معیارهایی برای ارزیابی کیفیت خدمات ادراک شده کرده است. در همین راستا، او ویژگی‌هایی همچون قابلیت دسترسی، قابلیت انعطاف و قابلیت اطمینان را به‌عنوان عوامل اصلی ارزیابی اثربخشی کیفیت خدمات ادراک شده معرفی کرد. در پژوهشی (Abuosi & Atinga, 2012) اثربخشی را از طریق استفاده از معیارهایی همچون سودمندی و قابلیت اطمینان ادراک شده ارزیابی کردند. طبق یافته‌های پژوهش مذکور این عوامل، به‌عنوان مهمترین ابعاد کیفیت خدمات، بیشترین اثرگذاری را در فرایند ارزیابی اثربخشی کیفیت خدمات ادراک شده داشتند. بنابراین در مدل مفهومی پژوهش حاضر ادراک افراد نسبت به ویژگی‌هایی همچون عملی بودن، قابلیت اطمینان، قابلیت انعطاف و سودمندی در زمره عوامل موثر در فرایند ارزیابی اثربخشی طرح‌ها و برنامه‌های تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های بخش کشاورزی مورد توجه قرار گرفته‌اند. در همین راستا، یافته‌های پژوهش (Meyer, 2002) نشان داد محصولات و سیاست‌های مالی منعطف از توانایی لازم برای تامین خواسته‌ها و نیازهای مشتریان برخوردار هستند. همچنین یافته‌های پژوهش (Field et al., 2012) نشان داد انعطاف‌پذیری در بازپرداخت تسهیلات می‌تواند استرس روانی مشتریان را کاهش دهد. بنابراین تبیین مناسب ابعاد تسهیلات مالی می‌تواند تاثیر مهمی بر کاهش استرس مالی و اعتباری فعالان اقتصادی داشته باشد. محل مصرف تسهیلات، با نگرش افراد و به‌ویژه عملی بودن و انعطاف‌پذیری ادراک شده ارتباط تنگاتنگی دارد. این عامل مشوق خوبی برای استفاده بهینه از تسهیلات و در نتیجه کاهش استرس مالی است (Kohansal et al., 2008). به‌علاوه، قابلیت دسترسی به تسهیلات باعث تقویت نگرش و در نتیجه انجام طرح‌ها و برنامه‌های پرریسک با بازده بالاتر می‌شود. عوامل ادراک شده مرتبط با اثربخشی، محرک قوی برای فعالیت‌های کارآفرینانه است. مدل کارآفرینی (Shapiro & Sokol, 2002) نشان داد ماهیت و نوع طرح‌ها بر مقاصد کارآفرینی، که از طریق تاثیرگذاری بر ادراک افراد نسبت به عملی بودن و قابلیت انعطاف طرح‌ها نمود پیدا می‌کند، موثر است. بنابراین استرس مالی جامعه هدف می‌بایست در طراحی و ارائه تسهیلات مالی به آنان مدنظر قرار گیرد. بنابراین بر اساس مطالب ذکر شده در بالا، می‌توان فرضیه‌های زیر را ارائه کرد:

فرضیه ۲ الف: سودمندی ادراک شده یکی از ابعاد مهم فرایند ارزیابی اثربخشی تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های بخش کشاورزی است.

فرضیه ۲ ب: قابلیت اطمینان ادراک شده یکی از ابعاد مهم فرایند ارزیابی اثربخشی تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های بخش کشاورزی است.

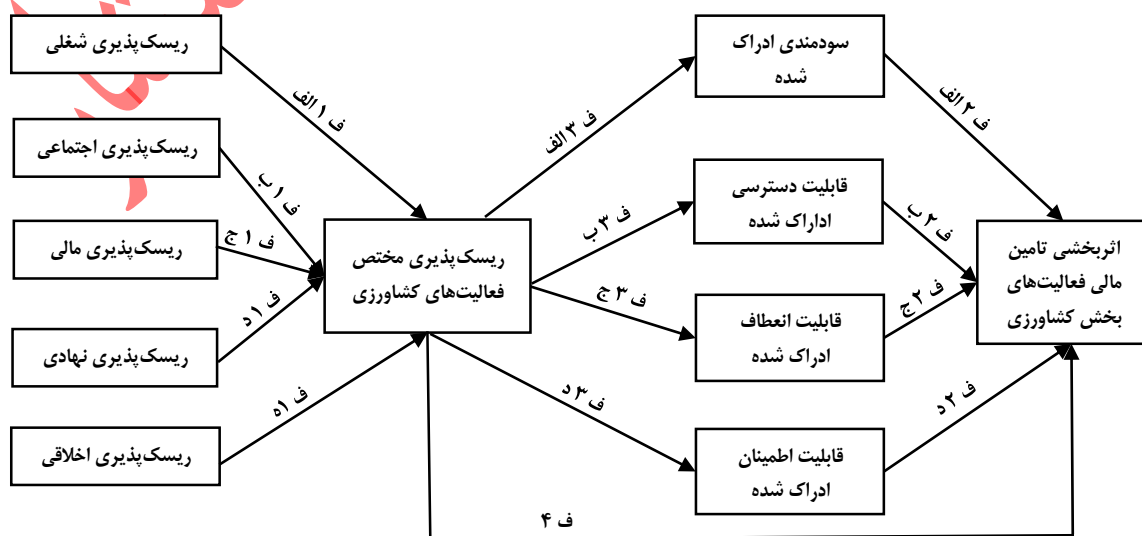
فرضیه ۲ ج: قابلیت انعطاف ادراک شده یکی از ابعاد مهم فرایند ارزیابی اثربخشی تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های بخش کشاورزی است. **فرضیه ۲ د:** قابلیت دسترسی ادراک شده یکی از ابعاد مهم فرایند ارزیابی اثربخشی تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های بخش کشاورزی است. فعالان اقتصادی قبل از دریافت هرگونه تسهیلات مالی، معمولاً جوانب کار از جمله تجربیات دیگران را مورد ارزیابی قرار می‌دهند (Bolton & Lemon, 1999). بنابر یافته‌های پژوهش (Al Khattab et al., 2015) سودمندی ادراک شده یک عامل مهم در اخذ تسهیلات مالی است. زیرا این عامل یک ویژگی ذهنی بوده و به میزان ریسک‌پذیری افراد بستگی دارد. به اعتقاد (Hirschman & Holbrook, 1982) تجربه شخصی بر رفتار افراد اثرگذار بوده و شامل ارزیابی عاطفی و عقلانی می‌شود. یافته‌های پژوهش (Payne et al., 2008) نشان داد فعالان اقتصادی تجارب مرتبط با خدمات مورد نظر را ارزیابی کرده و به ویژگی‌هایی همچون قابلیت دسترسی، قابلیت اعتماد و سودمندی که از جمله عوامل تاثیرگذار بر این فرایند هستند، توجه ویژه می‌کنند. طبق یافته‌های این پژوهش قابلیت دسترسی احتمال وقوع طرح‌ها و برنامه‌های پرریسک با بازده بالاتر را افزایش می‌دهد. بنابراین بر اساس مطالب ذکر شده در بالا، می‌توان فرضیه‌های زیر را ارائه کرد:

فرضیه ۳ الف: در فرایند تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های بخش کشاورزی، ریسک‌پذیری بر سودمندی ادراک شده اثر معناداری دارد. **فرضیه ۳ ب:** در فرایند تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های بخش کشاورزی، ریسک‌پذیری بر قابلیت اعتماد ادراک شده اثر معناداری دارد. **فرضیه ۳ ج:** در فرایند تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های بخش کشاورزی، ریسک‌پذیری بر قابلیت انعطاف ادراک شده اثر معناداری دارد. **فرضیه ۳ د:** در فرایند تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های بخش کشاورزی، ریسک‌پذیری بر قابلیت دسترسی ادراک شده اثر معناداری دارد. بنابر یافته‌های پژوهش (Jackson et al., 2012) ابعاد چهارگانه ریسک‌پذیری بر فرایند تامین مالی فعالیت‌های بخش کشاورزی اثر مثبت و معناداری دارد. ضعف در فرهنگ ریسک، یکی از دلایل اصلی بروز بحران‌های مالی جهانی، ریسک‌های خیرساز (اثرگذاری منفی یک خبر) و رویدادهای انطباق (عدم رعایت قوانین و مقررات) است (Viglione, 2019). بیشتر رویکردهای برنامه‌محور و آینده‌نگر باید دربرگیرنده ابعاد مختلف ریسک و راه‌کارهای حداقل‌سازی آنها باشند. یافته‌های پژوهش (Power et al., 2013) نشان داد طرح‌ها و برنامه‌های مالی باید بر هنجارها، نگرش‌ها و رفتارهای مورد قبول افراد که بر موضوعاتی همچون فهم ریسک، تحلیل ریسک و مدیریت ریسک استوار است، تمرکز کنند. در غیر این صورت تداوم و استمرار طرح‌ها و برنامه‌های مالی زیر سوال خواهد رفت. بنابراین بر اساس مطالب ذکر شده در بالا، می‌توان فرضیه زیر را ارائه کرد:

فرضیه ۴: ریسک‌پذیری بر فرایند ارزیابی اثربخشی پایدار تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های بخش کشاورزی اثر معناداری دارد.

مدل مفهومی پژوهش

بر اساس مطالب ذکر شده در بخش‌های قبلی، می‌توان مدل مفهومی پژوهش را به شرح جدول ۱ ارائه کرد. در مدل مفهومی پژوهش، ریسک‌پذیری متغیر مستقل و اثربخشی تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های بخش کشاورزی متغیر وابسته است. ابعاد مختلف ریسک‌پذیری شامل ریسک‌های شغلی، نهادی، اجتماعی، مالی و اخلاقی است. همچنین ابعاد مختلف اثربخشی تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های بخش کشاورزی شامل سودمندی ادراک شده، قابلیت انعطاف ادراک شده، قابلیت دسترسی ادراک شده و قابلیت اطمینان ادراک شده است. به علاوه، مدل مفهومی شامل مسیریایی از سمت ریسک‌پذیری به سمت اثربخشی تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های بخش کشاورزی است.



شکل ۱: مدل مفهومی پژوهش

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش به لحاظ هدف، کاربردی و به لحاظ نحوه گردآوری داده‌ها از نوع توصیفی-همبستگی بوده که بر اساس معادلات ساختاری انجام شده است. پژوهش حاضر شامل دو سازه اصلی ریسک‌پذیری و اثربخشی ادراک شده مرتبط با تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های بخش کشاورزی است. سازه اول شامل ۵ زیرسازه (ریسک‌های مالی، شغلی، اجتماعی، نهادی و اخلاقی) و سازه دوم نیز شامل ۴ زیرسازه (سودمندی، قابلیت اطمینان، قابلیت انعطاف، قابلیت دسترسی) است. گویه‌های هر یک از ابعاد با بررسی ادبیات پژوهش و نظرخواهی از برخی از صاحب‌نظران فن تدوین شدند. برای سنجش ابعاد مختلف ریسک‌پذیری از ۲۵ گویه استفاده شد، که سهم هر یک از زیرسازه‌ها ۵ گویه بود. در طراحی گویه‌های این بخش از پژوهش‌های (Wiseman and Gomez-Mejia, 1998)، (Pennings & Garcia, 2001)، (Hung & Tangpong, 2010) و (Parrey & Bhat, 2019) استفاده شده است. برای سنجش ابعاد مختلف اثربخشی ادراک شده مرتبط با تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های بخش کشاورزی از ۱۶ گویه استفاده شد، که سهم هر یک از زیرسازه‌ها ۴ گویه بود. در طراحی گویه‌های این بخش از پژوهش‌های (Meyer, 2002)، (Abuosi & Atinga, 2012)، (Field et al., 2012) و (Parrey & Bhat, 2019) استفاده شده است. برخی از گویه‌ها به صورت معکوس طراحی شدند تا از مشارکت آگاهانه پاسخ‌دهندگان هنگام تکمیل پرسشنامه اطمینان لازم حاصل شود.

در ابتدا، به منظور اطمینان از روایی و پایایی، پرسشنامه بین ۳۰ نفر از اعضای جامعه آماری توزیع شد. این افراد دارای حداقل ۲ سال تجربه فعالیت در بخش کشاورزی بوده و به نوعی در حوزه کاری خود نیز کارآفرین محسوب می‌شدند. همچنین این افراد برای راه‌اندازی و یا توسعه فعالیت خود از وام بانکی (بانک کشاورزی) هم استفاده کرده بودند. سوالات در قالب طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای بود. داده‌های گردآوری شده با استفاده از "تحلیل سوال" پالایش شدند.

تحلیل سوال مجموعه‌ای از رویه‌ها است که پاسخ‌های داده شده به هر سوال را تحلیل می‌کند تا مشخص سازد کدام سوالات به بهترین نحو ممکن سازه مورد نظر را اندازه‌گیری می‌کند. برای ارزیابی کیفیت سوالات، آنها به صورت کلی و موردی ارزیابی شدند (Moses, 2017). بنابراین تحلیل سوالات با استفاده از تحلیل عاملی تاییدی، تحلیل پایایی و تحلیل روایی انجام شد. تحلیل عاملی تاییدی با استفاده از بارهای عاملی سوالات و شاخص‌های برازش انجام شد (شکل‌های ۲ و ۳). پایایی سازه بر اساس معیارهایی همچون آلفای کرونباخ (بیشتر از ۰/۷)، ضریب همبستگی بین سوالات (بین ۰/۳ تا ۰/۷) و ضریب همبستگی سوال با کل سوالات (بیشتر از ۰/۶) انجام شد (جدول ۱ و ۲). روایی سازه با استفاده از روایی همگرا و تشخیصی و از طریق مجذور همبستگی چندگانه (بیشتر از ۰/۱۵)، میانگین واریانس استخراج شده (AVE) (بیشتر از ۰/۵) و پایایی ترکیبی (CR) (بیشتر از ۰/۷) انجام شد (Murphy & Davidshofer, 2005).

جدول ۱: شاخص‌های تحلیل سوالات سازه ریسک‌پذیری

ریسک	سوال	میزان همبستگی بین سوالات					بار عاملی	همبستگی هر سوال با کل	آلفای کرونباخ	AVE	CR
		۱	۲	۳	۴	۵					
مالی (FR)	۱						۰/۶۲	۰/۶۹۱**	۰/۸۲۴	۰/۵۱۱	۰/۸۳۸
	۲	۰/۴۵۰**					۰/۷۷	۰/۸۱۹**			
	۳	۰/۵۱۵**	۰/۵۳۹**				۰/۷۶	۰/۷۹۳**			
	۴	۰/۴۲۶**	۰/۶۱۱**	۰/۴۰۶**			۰/۷۳	۰/۷۶۰**			
	۵	۰/۳۳۶**	۰/۵۶۵**	۰/۵۷۹**	۰/۴۴۴**	۱	۰/۶۸	۰/۷۷۵**			
اجتماعی (SR)	۱						۰/۸۳	۰/۸۳۶**	۰/۸۵۰	۰/۸۱۵	۰/۸۵۵
	۲	۰/۷۱۵**					۰/۷۶	۰/۷۷۷**			
	۳	۰/۵۷۰**	۰/۴۸۱**				۰/۷۳	۰/۸۱۳**			
	۴	۰/۵۶۰**	۰/۴۵۳**	۰/۵۷۵**			۰/۶۹	۰/۷۷۱**			
	۵	۰/۵۱۲**	۰/۴۸۰**	۰/۵۹۷**	۰/۴۳۹**	۱	۰/۶۷	۰/۷۷۳**			
شغلی (CR)	۱						۰/۷۳	۰/۷۸۲**	۰/۸۴۱	۰/۵۱۹	۰/۸۴۴
	۲	۰/۵۵۵**					۰/۷۸	۰/۸۱۴**			
	۳	۰/۵۴۴**	۰/۵۱۳**				۰/۷۱	۰/۷۸۴**			
	۴	۰/۵۳۶**	۰/۶۲۷**	۰/۴۳۷**			۰/۷۲	۰/۷۷۵**			
	۵	۰/۴۶۰**	۰/۵۲۲**	۰/۵۶۴**	۰/۴۲۰**	۱	۰/۶۷	۰/۷۶۲**			

.۱۸۴۰	.۵۱۴	.۱۸۳۹	.۰۷۸	-.۱۸۲۱**				۱	۱	(ER) اخلاقی	
			.۰۶۷	-.۰۷۶۱**				۱	۰/۵۴۱**		۲
			.۰۶۸	-.۰۷۴۳**			۱	۰/۳۹۶**	۰/۵۷۴**		۳
			.۰۷۱	-.۰۷۸۹**	۱	۰/۴۲۰**	۰/۵۸۳**	۰/۵۵۸**	۴		
			.۰۷۴	-.۰۷۹۰**	۱	۰/۵۲۱**	۰/۵۴۹**	۰/۴۵۱**	۰/۵۲۸**		۵
.۱۸۳۹	.۵۱۴	.۱۸۴۰	.۰۶۷	-.۰۷۶۱**				۱	۱	(IR) نهادی	
			.۰۷۸	-.۰۷۹۴**				۱	۰/۴۴۵**		۲
			.۰۶۱	-.۰۷۴۵**			۱	۰/۳۹۴**	۰/۵۴۴**		۳
			.۰۸۱	-.۰۸۱۳**	۱	۰/۴۸۹**	۰/۶۶۷**	۰/۵۳۸**	۴		
			.۰۷۰	-.۰۷۹۷**	۱	۰/۵۰۰**	۰/۴۹۱**	۰/۵۹۰**	۰/۴۸۸**		۵

** سطح معناداری کمتر از یک درصد

جدول ۲: شاخص‌های تحلیل سوالات سازه اثربخشی ادراک شده مرتبط با تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های بخش کشاورزی

(CR)	(AVE)	آلفای کرونباخ	بار عاملی	همبستگی هر سوال با کل	میزان همبستگی بین سوالات				سوال	ریسک
					۴	۳	۲	۱		
.۱۸۱۳	.۵۲۲	.۱۸۰۹	.۰۷۹	.۱۸۴۷**				۱	۱	(PU) سودمندی
			.۰۶۸	.۰۷۶۰**			۱	۰/۴۵۹**	۲	
			.۰۷۲	.۰۸۲۰**		۱	۰/۵۱۵**	۰/۶۷۶**	۳	
			.۰۶۸	.۰۷۶۴**	۱	۰/۴۷۸**	۰/۶۲۲**	۰/۵۲۳**	۴	
.۱۸۰۳	.۵۰۶	.۱۸۲۱	.۰۷۳	.۱۸۰۹**				۱	۱	(PR) قابلیت اطمینان
			.۰۶۹	.۰۸۱۰**			۱	۰/۴۹۶**	۲	
			.۰۷۷	.۰۷۷۲**		۱	۰/۳۵۱**	۰/۵۵۳**	۳	
			.۰۶۵	.۱۸۳۸**	۱	۰/۳۰۰**	۰/۶۶۴**	۰/۵۵۶**	۴	
.۱۸۰۰	.۵۰۲	.۱۷۸۹	.۰۷۲	.۱۸۴۶**				۱	۱	(PA) قابلیت دسترسی
			.۰۸۰	.۰۷۸۹**			۱	۰/۵۳۹**	۲	
			.۰۵۶	.۰۷۵۲**		۱	۰/۵۱۳**	۰/۶۱۶**	۳	
			.۰۷۴	.۰۷۵۸**	۱	۰/۴۳۷**	۰/۶۲۷**	۰/۴۸۹**	۴	
.۱۸۰۹	.۵۱۸	.۱۷۹۹	.۰۸۳	.۱۸۶۰**				۱	۱	(PF) قابلیت انعطاف
			.۰۶۶	.۰۷۵۵**			۱	۰/۴۸۲**	۲	
			.۰۷۳	.۰۷۸۸**		۱	۰/۴۴۲**	۰/۶۸۹**	۳	
			.۰۶۴	.۰۷۶۷**	۱	۰/۳۲۷**	۰/۵۷۱**	۰/۵۲۹**	۴	

** سطح معناداری کمتر از یک درصد

جامعه آماری پژوهش حاضر وام‌گیرندگان بانک کشاورزی است. از آنجایی که آمار دقیقی از تعداد وام‌گیرندگان بانک کشاورزی به دست نیامد، لذا جامعه آماری بزرگ فرض شد. بر این اساس برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده گردید. محاسبات مربوطه به شرح زیر است:

$$n = \frac{(Z_{1+\alpha_2})^2 * p * (1 - P)}{d^2} = \frac{(1.96)^2 * .5 * .5}{.05^2} = 385$$

توضیحات فرمول فوق:

سطح اطمینان مورد نظر	$Z_{1+\alpha_2}$
نسبت برخورداری از صفت مورد نظر	P
نسبت عدم برخورداری از صفت مورد نظر	Q
خطای مجاز	D

براساس تلاش‌های فراوان صورت گرفته در نهایت ۲۲۵ پرسشنامه قابل استفاده جمع‌آوری شد. نرخ پاسخ کلی ۵۸ درصد بود که بالاتر از نرخ پذیرفته شده ۳۳ درصد است (Pennings et al., 2002). قبل از انجام تجزیه و تحلیل، سوالات منفی معکوس و داده‌های پرت شناسایی و

کنار گذاشته شدند. چولگی و کشیدگی سوالات به ترتیب کمتر از ۲ و ۴ بود که بیانگر نرمال بودن آنها است. آزمون فرضیه‌ها با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری و با بهره‌گیری از نرم‌افزارهای SPSS نسخه ۲۶ و Amos نسخه ۲۴ انجام شده است.

آزمون نرمال بودن داده‌ها

قبل از تجزیه و تحلیل داده‌ها، اطمینان از نرمال بودن آنها ضروری است. به اعتقاد (Demir, 2022) اگر در پژوهشی تعداد داده‌ها بیشتر از ۲۰۰ مورد باشد، براساس قضیه حد مرکزی دارای توزیع نرمال می‌باشند. لذا با توجه به این که حجم نمونه پژوهش حاضر ۲۲۵ مورد است، لذا داده‌ها نرمال فرض می‌شوند. قبل از به‌کارگیری روش مدل‌یابی معادلات ساختاری برای آزمون فرضیه‌ها، ضرورت دارد از برازندگی مدل پژوهش اطمینان لازم حاصل گردد. برازش مدل بیانگر میزان سازگاری مدل تجربی با مدل نظری پژوهش است. در مدل‌یابی معادلات ساختاری برای محاسبه برازش مدل از شاخص‌های متعددی استفاده می‌شود (Chau, 1997). این شاخص‌ها عبارتند از:

جدول ۳. شاخص‌های برازش مدل

نام شاخص	معادل لاتین	مقدار مجاز	مقدار محاسبه شده	وضعیت
کای دو درجه آزادی	X ² /df	کمتر از ۳	۱/۲۵۲	مطلوب
ریشه میانگین مربعات خطای برآورد	RMSEA	کمتر از ۰/۰۸	۰/۰۳۴	مطلوب
نیکویی برازش	GFI	بالتر از ۰/۹۰	۰/۸۴۴	مطلوب
شاخص برازش مقایسه‌ای-تعدیل یافته	CFI	بالتر از ۰/۹۰	۰/۹۵۵	مطلوب
شاخص برازش تعدیل یافته	AGFI	بالتر از ۰/۹۰	۰/۸۱۵	قابل قبول
برازش نرم شده	NFI	بالتر از ۰/۹۰	۰/۸۱۲	مطلوب
برازش نرم نشده	TLI	بالتر از ۰/۹۰	۰/۹۴۹	مطلوب
شاخص برازش نسبی	RFI	بالتر از ۰/۹۰	۰/۷۸۸	قابل قبول
شاخص برازش افزایشی	IFI	بالتر از ۰/۹۰	۰/۹۵۶	مطلوب

به اعتقاد (Hair et al., 2006) مقادیر بالاتر از ۰/۹۰ مطلوب و مقادیر بالاتر از ۰/۸۰ قابل قبول محسوب می‌شوند. بنابراین می‌توان اذعان داشت شاخص‌های محاسبه شده در سطح خوبی قرار داشته و لذا مدل پژوهش از برازش لازم برخوردار است. در نتیجه سوالات استفاده شده برای هر سنجش هر سازه از کیفیت لازم برخوردار هستند.

یافته‌های پژوهش

در این بخش ابتدا آمار توصیفی و سپس آمار استنباطی (آزمون فرضیه‌ها) مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرند.

جدول ۴: اطلاعات جمعیت‌شناختی پاسخ‌دهندگان

متغیر	گزینه	درصد	متغیر	گزینه	درصد
جنسیت	مرد	۸۴/۴	سن	کمتر از ۳۰ سال	۱۲/۴
	زن	۱۵/۶		۳۰ تا ۳۹ سال	۴۶/۷
تحصیلات	دیپلم و پایین‌تر	۱۱/۱		۴۰ تا ۵۰ سال	۲۸/۹
	فوق دیپلم	۷/۱	بیشتر از ۵۰ سال	۱۲/۰	
	لیسانس	۳۲/۹	تجربه کشاورزی	کمتر از ۲ سال	۹/۳
	فوق لیسانس	۳۵/۶		۲ تا ۴ سال	۲۰/۴
	دکتر	۱۳/۳		۵ تا ۱۰ سال	۳۲/۱
			بیشتر از ۱۰ سال	۳۸/۲	

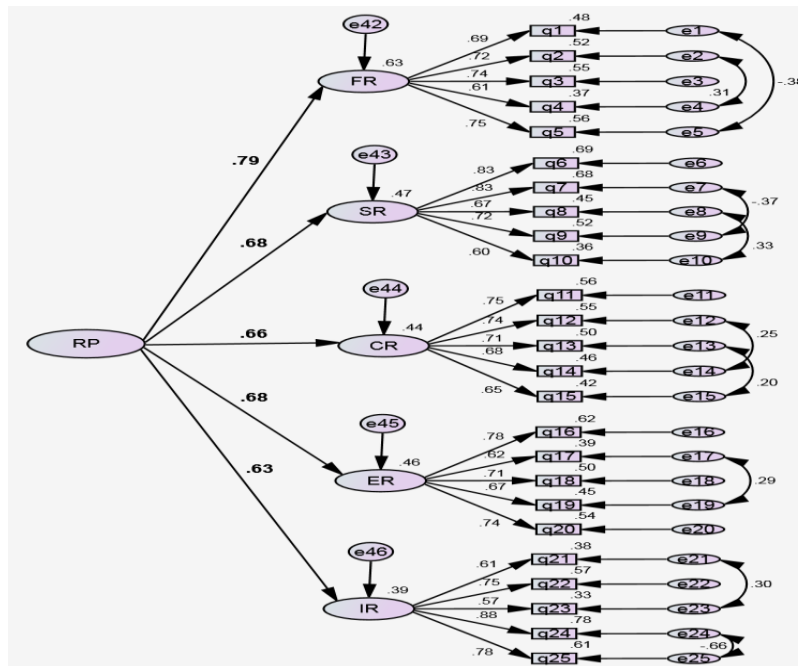
با توجه به جدول ۲، ۸۴/۴ درصد پاسخ‌دهندگان مرد و ۱۵/۶ درصد آنان نیز زن بودند. رده سنی بیشتر پاسخ‌دهندگان (۴/۷ درصد) ۳۰ تا ۳۹ سال و تحصیلات بیشتر آنان نیز (۳۵/۶ درصد) فوق لیسانس بود. به لحاظ تجربه فعالیت‌های کشاورزی، بیشتر پاسخ‌دهندگان دارای تجربه بیشتر از ۱۰ سال (۳۸/۲ درصد) بودند. لازم به ذکر است که جامعه آماری از بین افرادی که وام‌های بانک کشاورزی استفاده کرده بودند، انتخاب شدند. وام‌های اعطائی بانک کشاورزی عمدتاً شامل زیربخش‌های کشاورزی، دامداری، باغداری، زراعت، زنبورداری، نوغان‌داری، مکانیزاسیون کشاورزی و کشت گلخانه‌ای می‌شوند. همچنین در صورت قابل توجه بودن مبلغ وام، مبلغ آن به صورت مرحله‌ای و پس از تایید کارشناسان بانک پرداخت می‌شود.

آمار استنباطی

این پژوهش تاثیر ابعاد مختلف ریسک‌پذیری فردی (متغیر برون‌زا) بر ابعاد مختلف اثربخشی تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های کشاورزی (متغیر درون‌زا) با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته است. نتایج مربوط به آزمون هر یک از فرضیه‌ها به شرح زیر است.

آزمون فرضیه اول (الف، ب، ج، د، ه)

از آنجایی که این فرضیه درصدد آزمون یک جزء از یک کل می‌باشد، لذا برای آزمون این فرضیه‌ها از روش تحلیل عاملی مرتبه دوم استفاده شد. این فرضیه قصد دارد این نکته را آزمون کند که آیا هر یک از ریسک‌های مالی، اجتماعی، شغلی، اخلاقی و نهادی بخشی از ریسک‌های مهم فرایند تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های بخش کشاورزی محسوب می‌شوند یا خیر؟



شکل ۲. آزمون فرضیه‌های اول به روش تحلیل عاملی مرتبه دوم

جدول ۵. نتایج آزمون فرضیه‌های اول

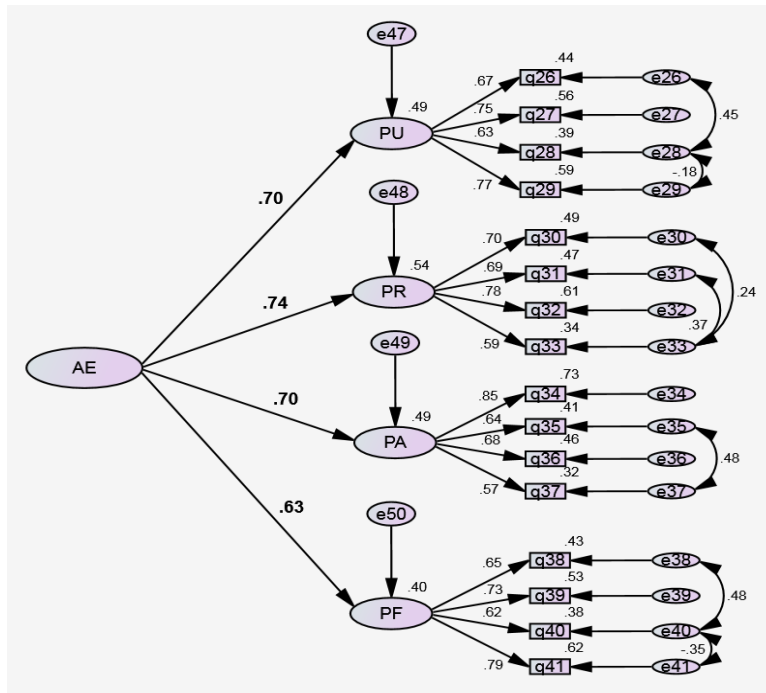
فرضیه	رابطه	ضرایب غیر استاندارد (B)	ضرایب استاندارد (Beta)	نسبت بحرانی (C.R.)	سطح معناداری P- (Value)
الف ۱	RP ← FR	۰/۳۳۲	۰/۷۹۴	۸/۵۹۵	۰/۰۰۰
ب ۱	RP ← SR	۰/۳۶۷	۰/۶۸۳	۸/۶۸۸	۰/۰۰۰
ج ۱	RP ← CR	۰/۳۰۲	۰/۶۶۰	۷/۶۶۵	۰/۰۰۰
د ۱	RP ← ER	۰/۳۴۲	۰/۶۷۷	۸/۲۰۴	۰/۰۰۰
ه ۱	RP ← IR	۰/۲۱۸	۰/۶۲۸	۶/۷۸۲	۰/۰۰۰

نکته: ریسک‌پذیری فعالیت‌های کشاورزی (RP)، ریسک مالی (FR)، ریسک اجتماعی (SR)، ریسک شغلی (CR)، ریسک اخلاقی (ER)، ریسک نهادی (IR).

با توجه به جدول فوق، از آنجایی که نسبت بحرانی هر پنج فرضیه بیشتر از ۲/۵۸ می‌باشد، لذا می‌توان در سطح اطمینان ۹۹ درصد اظهار داشت تمامی فرضیه‌ها تایید شده‌اند. بنابراین هر پنج ریسک بخشی از ریسک کلی محسوب می‌شوند. براساس ضرایب استاندارد ریسک مالی دارای بیشترین تاثیر و ریسک نهادی دارای کمترین تاثیر است. یافته‌ها نشان می‌دهند که ریسک‌های مالی، اجتماعی، شغلی، اخلاقی و نهادی از جمله ریسک‌های مهم فرایند تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های بخش کشاورزی محسوب می‌شوند. بنابراین ریسک کلی زمانی کاهش می‌یابد که افراد تلاش لازم را برای حداقل‌سازی ریسک‌های مالی، اجتماعی، شغلی، اخلاقی و نهادی داشته باشند.

آزمون فرضیه دوم (الف، ب، ج، د، ه)

همانند فرضیه اول، این فرضیه نیز قصد دارد این نکته را آزمون کند که آیا هر یک از مولفه‌های سودمندی، قابلیت اطمینان، قابلیت دسترسی و قابلیت انعطاف ادراک شده بخشی از ابعاد مهم فرایند ارزیابی اثربخشی تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های بخش کشاورزی است محسوب می‌شوند یا خیر؟ لذا برای آزمون این فرضیه‌ها از روش تحلیل عاملی مرتبه دوم استفاده شد.



شکل ۳. آزمون فرضیه‌های اول به روش تحلیل عاملی مرتبه دوم

جدول ۶. نتایج آزمون فرضیه‌های دوم

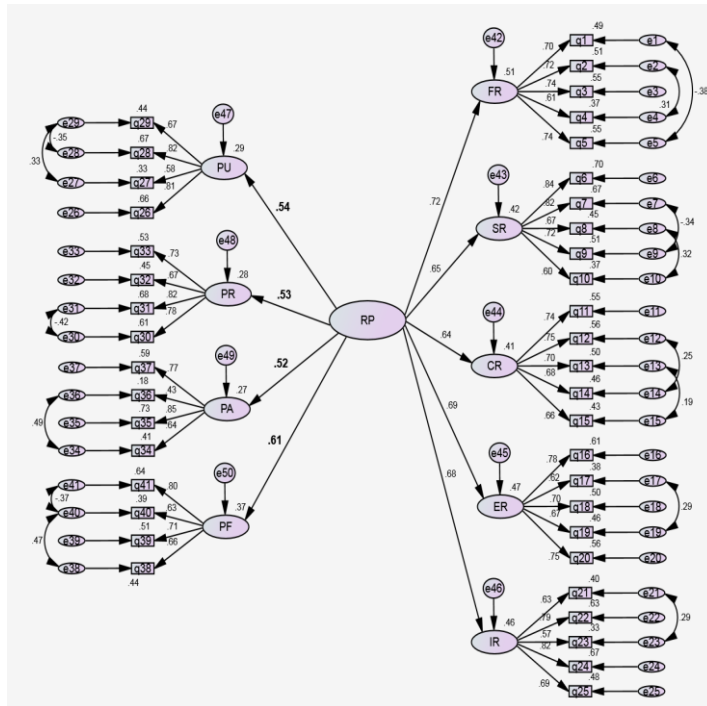
فرضیه	رابطه	ضرایب غیر استاندارد (B)	ضرایب استاندارد (Beta)	نسبت بحرانی (C.R.)	سطح معناداری P- (Value)
الف ۲	AE ← PU	۰/۳۴۱	۰/۷۰۰	۷/۰۱۳	۰/۰۰۰
ب ۲	AE ← PR	۰/۳۶۵	۰/۷۳۷	۷/۴۳۸	۰/۰۰۰
ج ۲	AE ← PA	۰/۳۶۴	۰/۶۹۷	۸/۱۵۸	۰/۰۰۰
د ۲	AE ← PF	۰/۲۸۱	۰/۶۳۰	۶/۴۰۹	۰/۰۰۰

نکته: اثربخشی تامین مالی فعالیت‌های کشاورزی (AE)، سودمندی (PU)، قابلیت اطمینان (PR)، قابلیت دسترسی (PA)، قابلیت انعطاف (PF)

با توجه به جدول فوق، از آنجایی که نسبت بحرانی هر پنج فرضیه بیشتر از ۲/۵۸ می‌باشد، لذا می‌توان در سطح اطمینان ۹۹ درصد اظهار داشت تمامی فرضیه‌ها تایید شده‌اند. بنابراین هر چهار مولفه از ابعاد مهم فرایند ارزیابی اثربخشی تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های بخش کشاورزی هستند. براساس ضرایب استاندارد قابلیت اطمینان ادراک شده دارای بیشترین تاثیر و قابلیت انعطاف ادراک شده دارای کمترین تاثیر است. یافته‌ها نشان می‌دهند که سودمندی، قابلیت اطمینان، قابلیت دسترسی و قابلیت انعطاف ادراک شده از جمله ابعاد مهم فرایند ارزیابی اثربخشی تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های بخش کشاورزی محسوب می‌شوند. بنابراین افراد زمانی وام‌های بانکی را مفید می‌دانند که این وام‌ها دارای ویژگی‌هایی همچون سودمندی، قابلیت اطمینان، قابلیت دسترسی و قابلیت انعطاف باشند.

آزمون فرضیه سوم (الف، ب، ج، د)

این فرضیه قصد دارد این نکته را آزمون کند که آیا ریسک‌پذیری (پنج بعد به صورت یک‌جا) بر هر یک از ابعاد فرایند ارزیابی اثربخشی تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های بخش کشاورزی تاثیرگذار است یا خیر؟



شکل ۴. آزمون فرضیه‌های سوم

جدول ۷. نتایج آزمون فرضیه‌های سوم

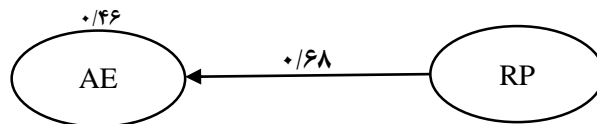
سطح معناداری P- (Value)	نسبت بحرانی (C.R.)	ضرایب استاندارد (Beta)	ضرایب غیر استاندارد (B)	رابطه	فرضیه
۰/۰۰۰	۶/۶۵۳	۰/۵۴۱	۰/۳۳۰	PU ← RP	۳ الف
۰/۰۰۰	۶/۶۶۲	۰/۵۲۷	۰/۲۹۱	PR ← RP	۳ ب
۰/۰۰۰	۵/۸۵۳	۰/۵۱۷	۰/۲۰۳	PA ← RP	۳ ج
۰/۰۰۰	۶/۷۵۶	۰/۶۱۰	۰/۲۷۷	PF ← RP	۳ د

نکته: ریسک‌پذیری فعالیت‌های کشاورزی (RP)، سودمندی (PU)، قابلیت اطمینان (PR)، قابلیت دسترسی (PA)، قابلیت انعطاف (PF)

با توجه به جدول فوق، از آنجایی که نسبت بحرانی هر پنج فرضیه بیشتر از $2/58$ می‌باشد، لذا می‌توان در سطح اطمینان ۹۹ درصد اظهار داشت تمامی فرضیه‌ها تایید شده‌اند. بنابراین ریسک‌پذیری بر هر یک از ابعاد مهم فرایند ارزیابی اثربخشی تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های بخش کشاورزی (سودمندی، قابلیت اطمینان، قابلیت دسترسی و قابلیت انعطاف) اثرگذار هستند. براساس ضرایب استاندارد ریسک‌پذیری بیشترین اثرگذاری را بر مولفه قابلیت انعطاف و کمترین اثرگذاری بر مولفه قابلیت دسترسی دارد. با توجه به تایید هر چهار فرضیه ۳، می‌توان اذعان داشت نقش ریسک‌پذیری در ارزیابی اثربخشی طرح‌ها و برنامه‌های تامین مالی بخش کشاورزی مهم و قابل توجه است. هم‌راستا با نتایج پژوهش (Cope et al., 2013)، نتایج این پژوهش نشان می‌دهد ریسک‌پذیری با ادراک افراد نسبت به سودمندی، قابلیت اعتماد و قابلیت انعطاف فرایند ارزیابی اثربخشی طرح‌ها و برنامه‌های تامین مالی بخش کشاورزی رابطه مثبت و معناداری دارد. همچنین این چهار بعد بهترین پیش‌بینی کننده در فرایند ارزیابی اثربخشی طرح‌ها و برنامه‌های تامین مالی بخش کشاورزی هستند. مدل این پژوهش بیانگر اثربخشی تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های کشاورزی از منظر کیفیت خدمات است. جنبه‌های روانشناختی یکی از جنبه‌های مهم ارزیابی کیفیت خدمات است.

آزمون فرضیه چهارم

این فرضیه قصد دارد این نکته را آزمون کند که آیا ریسک‌پذیری (پنج بعد به صورت یک‌جا) بر فرایند ارزیابی اثربخشی تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های (چهار بعد به صورت یک‌جا) در بخش کشاورزی تاثیرگذار است یا خیر؟



شکل ۵. آزمون فرضیه چهارم

جدول ۸. نتایج آزمون فرضیه چهارم

فرضیه	رابطه	ضرایب غیر استاندارد (B)	ضرایب استاندارد (Beta)	نسبت بحرانی (C.R.)	سطح معناداری (P-Value)
۴	RP ← AE	۰/۹۲۳	۰/۶۷۸	۵/۹۳۵	۰/۰۰۰

نکته: ریسک‌پذیری فعالیت‌های کشاورزی (RP)، اثربخشی تامین مالی فعالیت‌های کشاورزی (AE)

با توجه به جدول ۸، از آنجایی که نسبت بحرانی بیشتر از $2/58$ می‌باشد، لذا می‌توان در سطح اطمینان ۹۹ درصد اظهار داشت فرضیه چهارم نیز تایید شده است. بنابراین ریسک‌پذیری بر فرایند ارزیابی اثربخشی تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های بخش کشاورزی اثرگذار است. با توجه به این که ضریب تعیین (R^2) $0/46$ است، لذا می‌توان اذعان کرد که ریسک‌پذیری توانسته است ۴۶ درصد از تغییرات (واریانس) اثربخشی تامین مالی طرح‌ها و برنامه‌های کشاورزی را تبیین می‌کند. همچنین یافته‌ها نشان می‌دهد ریسک‌پذیری بر کلیت فرایند اثربخشی تامین مالی فعالیت‌های کشاورزی اثر مثبت و معناداری دارد (فرضیه ۴). در کل، خلاصه برازش مدل در محدود قابل قبول قرار دارد (Hair et al., 2006). بنابراین ریسک‌پذیری یکی از مولفه‌های مهم در فرایند اثربخشی تامین مالی فعالیت‌های کشاورزی است. این یافته با یافته‌های پژوهش (Krysiak, 2009) همخوانی دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به این واقعیت که اثربخشی متاثر از ادراک استفاده‌کنندگان از خدمات دریافتی است، لذا یافته‌های این پژوهش می‌تواند به ارزیابی فرایند اثربخشی تامین مالی فعالیت‌های کشاورزی بر اساس رویکرد فرایند محور کمک کند. اثربخشی زمانی محقق می‌شود که بین خدمات مورد انتظار با خدمات ارائه شده تفاوت معناداری وجود نداشته باشد. به‌علاوه استفاده از کیفیت خدمات (به‌عنوان عوامل اثرگذار) در ارزیابی اثربخشی بیانگر اصالت پژوهش است. زیرا ارزیابی اثربخشی یک فرایند متداول بوده که معمولاً از طریق شاخص‌های محاسبه شده ممکن است. در این پژوهش ادراکات مربوط به سودمندی، قابلیت دسترسی، قابلیت اعتماد و قابلیت انعطاف به‌عنوان عوامل تاثیرگذار در فرایند ارزیابی اثربخشی تامین مالی فعالیت‌های کارآفرینانه مدنظر قرار گرفته است. در همین راستا، یک مدل جامع برای ارزیابی ترجیحات فعالان بخش کشاورزی براساس تئوری‌های رفتاری تدوین شد. در مدل ارائه شده ترجیحات ریسک فعالان بخش کشاورزی به‌عنوان یک متغیر پنهان مدنظر قرار گرفت که براساس باورها و نگرش‌های آنان ارزیابی شدند. مدل این پژوهش با مدل‌های استفاده شده در پژوهش‌های قبلی متفاوت است. زیرا فقط مختص بخش کشاورزی بوده و همچنین شامل ریسک‌های ناشی از منابع مختلف است.

در این پژوهش همچنین عوامل موثر بر تمایلات رفتاری فعالان بخش کشاورزی نسبت به تسهیلات مالی دریافتی شناسایی شد. در همین راستا، یافته‌ها بیانگر نقش برجسته ریسک‌پذیری در تبیین اثربخشی تامین مالی فعالیت‌های بخش کشاورزی است. هم‌راستا با نتایج پژوهش (Cope et al., 2013)، نتایج این پژوهش نشان می‌دهد ریسک‌پذیری بر ادراک افراد نسبت به ابعاد مختلف فرایند ارزیابی اثربخشی طرح‌ها و برنامه‌های تامین مالی بخش کشاورزی (سودمندی، قابلیت دسترسی، قابلیت اعتماد و قابلیت انعطاف) اثر مثبت و معناداری دارد. به‌علاوه، ابعاد ریسک‌پذیری به‌ترتیب اهمیت عبارتند از: مالی، اجتماعی، اخلاقی، شغلی و نهادی. این ریسک‌ها به‌عنوان محرک اصلی فرایند تامین مالی فعالیت‌های کشاورزی، نقش مهمی در شناسایی منابع ریسک، اندازه‌گیری ریسک، مدیریت ریسک و تدوین طرح‌ها و برنامه‌های مناسب برای اعطای تسهیلات مالی دارد. در صورت عدم تحقق موارد مذکور، ریسک‌پذیری می‌تواند منجر به اختلالات روانی، افسردگی، خودکشی، استعمال دخانیات، اعتیاد به الکل، اعتیاد به مواد مخدر، اختلالات عصبی و اختلالات روان پریشی در افراد شود (Thomas et al., 2013). این یافته‌ها می‌تواند به کارشناسان دوا بر تسهیلات بانک‌ها در درک هرچه بهتر میزان ریسک‌پذیری مشتریان و شناسایی علل وقوع ریسک در کسب‌وکارهای آنان کمک کند. همچنین این یافته‌ها از طریق افزایش درک و شناخت کارشناسان بانک‌ها نسبت به فعالان بخش کشاورزی، می‌تواند به آنان در ارائه هرچه بهتر خدمات بانکی و مالی کمک کند.

در کل، پژوهش حاضر تلاش کرده است تا اثرات ابعاد مختلف ریسک‌پذیری بر اثربخشی تسهیلات بانکی را شناسایی و تبیین کند. به طور خاص، این پژوهش تلاش کرده است تا نقش عواملی همچون ویژگی‌های رفتاری افراد، طرح‌های مختلف تسهیلات بانکی و جامعه هدف بر اثربخشی تسهیلات بانکی اعطاء شده را مورد مطالعه و بررسی قرار دهد. یافته‌های این پژوهش از طریق کمک به سیاست‌گذاران می‌تواند نقش مثبتی در استفاده هرچه بهتر از تسهیلات بانکی ارائه کند. در نهایت، درک علل ادراکات و تصورات متعدد حائز اهمیت است. زیرا می‌تواند به بهبود معیشت کشاورزان و روستائیان کمک کند. از این رو یافته‌های این پژوهش می‌تواند به محققان و سیاست‌گذاران در درک هرچه بهتر پیچیدگی‌های فرایند ارزیابی اثربخشی تامین مالی فعالیت‌های کشاورزی کمک کند.

کاربردها

پژوهش حاضر دارای دو کاربرد زیر است: (۱) این پژوهش معیارهایی را برای ارزیابی فرایند تامین مالی بخش کشاورزی آن‌هم از طریق استفاده از عوامل پیشابندی همچون سودمندی، قابلیت دسترسی، قابلیت اعتماد و قابلیت انعطاف ارائه کرد. (۲) این پژوهش بر اهمیت لحاظ کردن ویژگی‌های رفتاری افراد در هنگام اعطای تسهیلات بانکی تاکید دارد. ادراک و نگرش افراد نسبت به ریسک در میزان ریسک‌پذیری آنان از اهمیت زیادی برخوردار است. لذا توجه به این عامل در ارزیابی اثربخشی طرح‌های تامین مالی مهم و اثرگذار است. سایر کاربردهای این پژوهش به شرح زیر است.

کاربردهای روشن‌شناختی: این پژوهش مقیاس‌هایی را برای اندازه‌گیری ریسک و ارزیابی اثربخشی تامین مالی ارائه کرد. همچنین مدل ارائه شده در این پژوهش شامل تمام ابعاد شناسایی بود. این مقیاس‌ها می‌توانند در مکان‌ها و صنایع مختلف نیز مورد استفاده قرار گیرند.

کاربردهای مفهومی: جنبه‌های نظری و مفهومی پژوهش از طریق مطالعه و بررسی گسترده ادبیات صورت گرفته است. پس از شناسایی سازه‌ها و مفاهیم پژوهش، عملیاتی‌سازی آنها متناسب با اثربخشی تامین مالی بخش کشاورزی صورت گرفت. عوامل شناسایی شده در این پژوهش می‌تواند باعث بهبود اثربخشی تامین مالی و مدنظر قرار گرفتن آنها در سیاست‌های ابلاغی بانک‌ها شود.

کاربردهای کارآفرینانه: مقیاس ریسک‌پذیری می‌تواند از سوی فعالان بخش کشاورزی برای ارزیابی عملکرد خود و همچنین درک این نکته که آیا پذیرش ریسک بیشتر به ویژگی‌های رفتاری آنان و یا سایر عوامل بستگی دارد، استفاده شود. به علاوه می‌توان از آن برای ارزیابی پروفایل ریسک فعالان کشاورزی مناطق مختلف نیز استفاده کرد. بدین ترتیب می‌توان شاهد درآمدهای پایدار برای کشاورزان و روستائیان و همچنین پیش‌بینی بهتر نوسانات اقتصادی در مناطق مختلف بود.

محدودیت‌ها و پیشنهادها

از آنجائی که این پژوهش براساس داده‌های مقطعی انجام شده است، لذا برای افزایش قابلیت تعمیم یافته‌ها، پیشنهاد می‌شود این پژوهش با استفاده از داده‌های طولی نیز انجام شود. بررسی مدل این پژوهش با استفاده از داده‌های طولی آن‌هم در دوره‌های زمانی مختلف می‌تواند باعث تقویت یافته‌ها و در نتیجه تعمیم‌پذیری بیشتر آنها شود. همچنین بنابر یافته‌های این پژوهش، ۴۶ درصد از واریانس متغیر وابسته (اثربخشی تامین مالی بخش کشاورزی) توسط متغیر مستقل تبیین می‌شوند. بنابراین جا دارد که از متغیرهای اضافی برای بهبود قدرت پیش‌بینی کنندگی مدل استفاده کرد. به علاوه پژوهش‌های آتی می‌توانند از مدل پیشنهادی این پژوهش برای ارزیابی اثربخشی تسهیلات اعطایی به سایر بخش‌ها نیز استفاده کنند. همچنین پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی از مبانی نظری دیگر و یا روش‌شناسی متفاوت استفاده شود که ممکن است به نتایج بهتر نیز منجر شوند.

References

- Abuosi A.A., Atinga R.A. (2012). Service quality in healthcare institutions: establishing the gaps for policy action. *International Journal of Health Care Quality Assurance*, 26(5), 481–492.
- Alexander A., Walker H., Naim, M. (2014). Decision theory in sustainable supply chain management: a literature review. *Supply Chain Management: An International Journal*, 19(5/6), 504–522.
- Ali Mirzei, A., Hoseini, S.M., Hejazi, Y., Movahed Mohammadi, S.H. (2017). Indicators for evaluating the private enterprises providing agricultural extension and advisory services. *Iranian Journal of Agricultural Economics and Development Research*, 48(3), 491-5050. (In Persian).
- Al Khattab, A., Al-Shalabi, H., Al-Rawad, M., Al-Khattab, K., Hamad, F. (2015). The effect of trust and risk perception on citizen's intention to adopt and use E-Government services in Jordan. *Journal of Service Science and Management*, 8(9), 279–290.

- Bolton, R.N., Lemon, K.N. (1999). A dynamic model of customers' usage of services: usage as an antecedent and consequence of satisfaction successful. *Journal of Marketing Research*, 36(2),171–186.
- Chau, P. (1997). Re-examining a model of evaluation information centre success using a structural equation modeling approach. *Decision Sciences Journal*, 28(11), 309–334.
- Conning, J., & Udry, C. (2007). Rural financial markets in developing countries. *Handbook of agricultural economics*, 3, 2857-2908.
- Cope, A.M., Rock, A.M., Schmeiser, M.D. (2013). Risk perception, risk tolerance and consumer adoption of mobile banking services. *Journal of Marketing Research*, 13(12), 342–354.
- De Brauw, A., & Eozenou, P. (2014). Measuring risk attitudes among Mozambican farmers. *Journal of Development Economics*, 111, 61-74.
- Demir, S. (2022). Comparison of normality tests in terms of sample sizes under different skewness and kurtosis coefficients. *International Journal of Assessment Tools in Education*, 9(2), 397-409.
- Diaz-Serrano, L., & O'Neill, D. (2004). *The relationship between unemployment and risk-aversion*. Available at SSRN 571044.
- Durkheim, E. (2002). *Suicide*. London and New York, Routledge classics. Discourse analysis, and grounded theory. *Qualitative Health Research*, 17(2), 1372–1380.
- Field, E., Pande, R., Papp, J., Park, Y.J. (2012). Repayment flexibility can reduce financial stress: a randomized control trial with microfinance clients in India. *PLOS ONE*, 7(9), 645–679.
- Ghelich, V. (2019). A modeling of Wakala Sukuk for agriculture sector financing. *Journal of Agricultural Economics Research*, 11(1), 149-174. (In Persian).
- Ghprbani, M., Avazpour, L., Shariati Niasar, Gh. (2021). An exploration of the impact of empowerment through micro-credit funding upon starting rural sustainable businesses. *Iranian Journal of Agricultural Economics and Development Research*, 52(2), 355-370. (In Persian).
- Gronroos, C. (1990). *Service management and marketing*. Lexington Books, Lexington.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J., Anderson, R.E., Tatham, R.L. (2006). *Multivariate data analysis*, 6th edn. Pearson Prentice Hall, Upper Saddle River
- Hall, D.T. (2002). *Careers in and out of organizations, foundations for organizational science*. Sage Publications Series, London.
- Hanna, S., & Chen, P. (1998). Subjective and objective risk tolerance: implications for optimal portfolios. *SSRN Electronic Journal*, 8(2), 17–25.
- Hardaker, J. B., Lien, G., Anderson, J. R., & Huirne, R. B. (2015). *Coping with risk in agriculture: Applied decision analysis*. Cabi.
- Hayes T (2000) Stigmatizing indebtedness: implications for labeling theory. *Symbolic Interaction*, 23(4), 29–46.
- Hajimirrahimi, S.D., Mokhber Dezfooli, A., Gholami, H., Akbari, M., Noroozi, A. (2015). Investigating the approaches for development of student's entrepreneurial capabilities in agricultural scientific-applied courses (Case study: Imam Khomeini Higher Education Center (ihc)). *Iranian Journal of Agricultural Economics and Development Research*, 46(2), 217-231. (In Persian).
- Hirschman, E.C., Holbrook, M.B. (1982). Hedonics consumption: emerging concepts. *Journal of Marketing*, 46(17), 92–101.
- Hung, K.T., Tangpong, C. (2010). General risk propensity in multifaceted business decisions: scale development. *Journal of Managerial Issues*, 22(1), 88–106.
- Jackson, C.A., Henderson, M., Frank, J.W., Haw, S.J. (2012). An overview of prevention of multiple risk behaviour in adolescence and young adulthood. *Journal of Public Health*, 34(1), 31–40.
- Kazemi, S.H., Palouj, M. (2012). Evaluation of agricultural sector strategies in five year development plans in Iran. *Journal of Agricultural Economics Research*, 3(4), 39-65. (In Persian).
- Kohansal, M.R., Ghorbani, M., Mansoori, H. (2008). Effect of credit accessibility of farmers on agricultural investment and investigation of policy options in Khorasan-Razavi Province. *Journal of Applied Sciences*, 8(23), 4455–4459.
- Krysiak, F.C. (2009). Risk management as a tool for sustainability. *Journal of Business Ethics*, 85(12), 483–492.
- Legesse, B., Drake, L. (2005). Determinants of smallholder farmers' perceptions of risk in the Eastern Highlands of Ethiopia. *Journal of Risk Research*, 8(5), 383–416.

- Markman, G., Baron, R. (2003). Person-entrepreneurship fit: why some people are more successful as entrepreneurs than others. *Human Resource Management Review*, 13(2), 281–301.
- Meyer, R.L. (2002). The demand for flexible microfinance products: lessons from Bangladesh. *Journal of International Development*, 14(3), 351–368.
- Mondak, J.J. (2010). *Personality and the foundations of political behavior*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Moses, T. (2017). A review of developments and applications in item analysis. *Advancing Human Assessment: The Methodological, Psychological and Policy Contributions of ETS*, 19-46.
- Murphy, K.R., Davidshofer, C.O. (2005). *Psychological testing principles and applications*, 6th edn. Pearson Education, Upper Saddle River.
- Parrey, S. H., & Bhat, S. A. (2019). Individual risk propensity and agri-entrepreneurial financing effectiveness: strategy for sustainable agri-financing. *Decision*, 46, 75-90.
- Payne, A., Storbacka, K., Frow, P. (2008). Managing the co-creation of value. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 36(8), 83–96.
- Pennings, J.M.E., Scott, H.I., Good, D.L. (2002). Surveying farmers: a case study. *Review of Agricultural Economics*, 24(1), 266–277.
- Pidgeon, N. (1998). Safety culture: key theoretical issues. *Work & stress*, 12(3), 202-216.
- Power, M., Ashby, S., & Palermo, T. (2013). *Risk culture in financial organisations: A research report*. CARR-Analysis of Risk and Regulation.
- Shapero, A., & Sokol, L. (2002). Some social dimensions of entrepreneurship. *Entrepreneurship: Critical perspectives on business and management*, 4, 83-111.
- Shete, M., Garcia, R.J. (2011). Agricultural credit market participation in Finoteselam town, Ethiopia. *Journal of Agribusiness in Developing and Emerging Economies*, 1(1):55–74.
- Stahlke, S. (2018). Expanding on notions of ethical risks to qualitative researchers. *International Journal of Qualitative Methods*, 17(1), 1609406918787309.
- Thomas, R., Elliotta, P., Roberts, R. (2013). The relationship between personal unsecured debt and mental and physical health: a systematic review and meta-analysis. *Clinical Psychology Review*, 22(8), 1148–1162.
- Turvey, C.G., He, G., Kong, R., Ma, J., Meagher, P. (2011). The 7 Cs of rural credit in China. *Journal of Agribusiness in Developing and Emerging*, 1(2), 100–133.
- Viglione, J. (2019). The risk-need-responsivity model: How do probation officers implement the principles of effective intervention?. *Criminal Justice and Behavior*, 46(5), 655-673.
- Wang, M. C., Lin, F. L., Su, H. H., & Kuo, P. L. (2020). Revisiting the relationship between suicide and unemployment in Mexico: Evidence from linear and non-linear co-integration. *Frontiers in public health*, 8, 60.
- Weber, E.U., Blais, A.R., Betz, N.E. (2002). A domain-specific risk attitude scale: measuring risk perceptions and risk behaviors. *Journal of Behavioral Decision Making*, 15(7), 263–290.
- Willock, J., Deary, I.J., Edward-Jones, G., Gibson, G.J., McGregor, M.J., Sutherland, A., Dent, J.B., Morgan, O., Grieve, R. (1999). The role of attitudes and objectives in farmer decision making: business and environmentally oriented behaviour in Scotland. *Journal of Agricultural Economics*, 50(2), 286–303.
- Winsen, F.V., de Mey, Y.L., Lauwers, S., Passel, V., Vancauteran, M., Wauters, E. (2014). Determinants of risk behaviour: effects of perceived risks and risk attitude on farmer's adoption of risk management strategies. *Journal of Risk Research*, 17(8), 1–23.
- Wiseman, R.M., Gomez-Mejia, L.R. (1998). A behavioral agency model of managerial risk taking. *Academy of Management Review*, 23(1), 133–153.

Evaluating the Agri-Financing Effectiveness with Emphasis on Risk Propensity and Psychological Factors

Abstract

Introduction

Financing has played a great role in the growth and development of the agricultural sector and is one of the serious concerns of policymakers and people who work in this sector. Policymakers and bank managers initiate many programs for the effectiveness of financing projects in the agricultural sector. The maximum effectiveness and efficiency of these programs requires the proper need identification by the policy makers and the level of adoption by target population. Compliance with psychological factors can increase the efficiency of programs. Therefore, considering the psychology of planning in the area of financing from both theoretical and practical perspectives can be effective in understanding the future needs and stability.

The aim of this study is to evaluate the sustainability of financing programs in the agricultural sector with emphasis on individual risk and policy effectiveness. It is assumed that risk-taking is a good symbol to evaluate the relationship between expected return and risk, as well as policy support. This study attempts to investigate the effects of risk-taking on financial policies related to the agricultural sector by providing a general framework.

Methods

The present study is practical in nature and is considered as a descriptive-exploratory correlation study. The population of this study is borrowers from Bank Keshavarzi Iran. The required data was collected through a questionnaire. With too much efforts, 240 questionnaires were returned, of which 225 were found to be usable. In this study, a simple random sampling was used. The time period of this study is the first half of 2023.

The library research method was used to write the literature review of this study. This study includes two main constructs, namely risk propensity and perceived effectiveness related to the agri-financing programs in the agricultural sector. The first construct includes 5 sub-constructs (financial, career, social, institutional and ethical risks). The second construct also includes 4 sub-constructs (usefulness, reliability, flexibility, accessibility). The items of each dimension were compiled by reviewing the research literature and asking for opinions from some experts. 25 items were used to measure different dimensions of risk propensity, and the contribution of each of the sub-constructs was 5 items.

Findings

In general, this study includes 4 hypotheses. The analysis of these hypotheses is as follows: The research findings show that all five risks (financial, social, career, ethical and institutional risks) are part of the risk propensity. Based on the standard coefficients, financial risk has the most impact and institutional risk has the least impact. The risk propensity is reduced when people make the necessary effort to minimize financial, social, career, ethical and institutional risks.

According to the research findings, all four components (perceived usefulness, reliability, accessibility, and flexibility) are important aspects of the process of evaluating the agri-financing effectiveness. Based on the standard coefficients, perceived reliability has the greatest impact and perceived flexibility has the least impact. Therefore, people find bank loans useful when these loans have features such as usefulness, reliability, accessibility, and flexibility.

The research findings show that risk propensity has an effect on all four components of the process of evaluating the agri-financing effectiveness. Based on the standard coefficients, risk propensity has the greatest impact on the flexibility component and the least impact on the accessibility component.

According to the research findings, risk propensity has an effect on the process of evaluating the agri-financing effectiveness. Considering that the coefficient of determination (R^2) is 0.46, therefore, it can be acknowledged that risk propensity has been able to explain 46% of the changes (variance) in the agri-financing effectiveness.

Conclusion

The aim of this study was to identify and explain the effects of different dimensions of risk propensity on the effectiveness of bank loans in the agricultural sector. In particular, this study attempted to investigate the role of factors such as individual behaviour, financing scheme, targeted area and the exploration of the extent to which they mediate effectiveness. Finally, it is important to understand the causes of multiple perceptions and judgments. Because it can help improve the rural livelihoods. Hence, the research findings can help academia and policy makers to better understand the complexities of the process of evaluating the agri-financing effectiveness.

Keywords: Individual risk propensity, Agri-Projects Financing, Effectiveness, Financial Policies

پایان نامه ارائه شده در سایت انتشار